

STRATEGII ȘI JOCURI-EXERCİTIU PENTRU STIMULAREA POTENȚIALULUI CREATIV AL PREȘCOLARILOR

Olga Stoian
Grădinița Zâna Zorilor Cluj-Napoca

J. Dewey, în analiza creativității, pornește de la semnificația de atribut al gândirii; G. W. Allport remarca faptul că în actul creației sunt implicate aptitudinile și chiar toate procesele psihice. J. Dewey și G. W. Allport au propus o altă viziune asupra creativității: omul dispune de un potențial, iar educația trebuie să-l descopere și să-l dezvolte.

Creativitatea a fost abordată ca proces, ca produs potențial și ca dimensiune structurală a personalității. Astăzi este acceptată ideea că în formă latentă, de potențial, ea se găsește în fiecare individ. Problema este descoperirea timpurie a acestui potențial și a specificului său, pentru a fi transformat în trăsătura de personalitate. Creativitatea preșcolarului este o creativitate expresivă care se manifestă în pantomimica, desen joc, și una procesuală manifestată în repovestire, poveste creată. Centrarea procesului de învățământ pe învățarea creativă, organizarea unui ambient favorabil, dezvoltă potențialul creativ și-l poate transforma în timp în creativitate inovativă, inventivă.

Preșcolăritatea este vârsta care pretinde adultului să favorizeze dezvoltarea gândirii prin acțiuni educative care antrenează limbajul. Verbalizarea permanentă a acțiunilor, antrenarea copilului în dialog, formularea întrebărilor și încurajarea copilului de a le formula este un factor important.

Cadrul propice de manifestare și de stimulare a potențialului creativ este jocul. Jocul de construcții imită și reproduce modele, în același timp adaugă elemente noi date de emoțiile și dorințele copilului.

Jocul de creație cu subiecte din viața cotidiană reproduce modele de comportamente oferite de adulți. În aceste jocuri se folosesc obiecte cărora li se dă semnificații reale, dar și semnificații proprii.

Psihologia și pedagogia creativității utilizează conceptul de învățare creativă care presupune stimularea, dezvoltarea potențialului creativ. Copilul activ și creativ depune eforturi de reflecție personală, de gândire, efectuează acțiuni mintale și practice de căutare, cercetare, redescoperă noi adevăruri, reelaborează noi cunoștințe. Educatoarea trebuie să profite de nevoia lui de cunoaștere și de activitate și să-l dirijeze în direcții constructive.

Strategiile de învățare interactivă stimulează participarea preșcolarului la acțiune, îl ajută să socializeze prin munca în echipă. Metoda activă „Explozia stelară” are drept scop obținerea a cât mai multor conexiuni și aspecte, provocând copiii să formuleze întrebări. Se stabilește tema și se pun întrebări în legătură cu ea: Ce?, Cine?, Unde?, De ce?, Când?. Întrebările inițiale pot genera și altele ca răspunsuri inedite. Este o nouă metodă de realizare a obiectivelor Noului Curriculum și se poate utiliza în activități ca: lecturi după imagini, convorbiri, povestiri, jocuri didactice, activități matematice și în activități de

evaluare, ca de exemplu: lectura după imagini – „primăvara”; povestire: „Unde au fugit jucăriile”.

Alte metode care stimulează creativitatea sunt: „Predarea învățarea reciprocă”, „Tehnică Lotus”, „Schimbă perechea”, „Brainstormingul”, „Pălăriile gânditoare”.

„Tehnică viselor” mai este numită și tehnică visării cu ochii deschiși. Copilul își lasă imaginația să lucreze și apoi exprimă cum își închipuie aspecte proiectate în viitor: „Orașul meu”, „Casa mea”, „Eu când voi fi mare”, „Prietenii”, „România”. Solicită imaginația prin proiectarea de situații comparabile cu cele reale, existente. Copiii sunt împărțiți în grupuri de câte 4-5. Povestitorii („Compuneți o mică poveste sau câteva propoziții”); constructorii („Construiți cartierul vostru așa cum va arăta când veți fi voi mari”); plasticienii („Colaj sau pictură”). Copiii colaborează în grup. Educatorea stimulează copiii în funcție de inteligența manifestată. Se bazează pe teoria inteligențelor multiple. La final, copiii prezintă rezultatele și explică ce au lucrat.

Educația estetică este parte importantă a favorizării creativității. Încă din perioada preșcolară, copilul trebuie să ia contact cu opere de artă. Aceasta creează emoții estetice. Preșcolarii percep culori și forme. Interpretează, analizează, iar apoi imaginează. Creația plastică face legătura între gândire și imaginație, între realitate și fantastic. Modelajul este un mod de exprimare a realității. Desenul este o formă de joc și de exteriorizare a conținuturilor psihice, este o proiecție directă, chiar o cale de comunicare a trăirilor subiective. Copiii confecționează cu plăcere jucării, tablouri, felicitări, măștișoare, măști. Se satisface trebuința de cunoaștere, de explorare, manipulare, efortul de a găsi soluții perseverența de a reuși să creeze ceva: „Jucării cu materiale din natură”, „Peisaj de iarnă”, „Decorațiuni”, „Daruri pentru mama”.

Expresivitatea și creativitatea se exprimă și în comunicare. Expresivitatea are mai multe aspecte: artistică, gestică, verbală, emoțională, motorie. Un factor important este cel verbal. Creativitatea este legată de expresii și creații artistice, de invenții tehnologice, de descoperiri științifice, de comunicare interumană, de educație, de comportamente personale. Preșcolarii creativi manifestă comportamente specifice: sunt curioși, vin cu soluții și idei originale, au spirit de observație și inițiativă, pun întrebări, fac legături. Copiii se manifestă creativ pornind de la experiența și informațiile pe care le-au acumulat.

Jocurile care contribuie la dezvoltarea creativității sunt: jocuri de cuvinte, compunere de ghicitori, de rime, povești create, titluri de povești, de tablouri, schimbarea finalului. Prin acestea se dezvoltă imaginația, puterea de a crea imagini și de a le transmite. Preșcolarii creează imagini, combină informația, imaginează pornind de la poveștile, tablourile, filmele auzite și văzute. Jocul cu cuvintele, cu rimele din folclorul copiilor este un material valoros pe care îl exploatăm cu succes.

Activitățile matematice dezvoltă flexibilitatea și fluiditatea gândirii prin exerciții de compunere și descompunere a numerelor și mulțimilor.

Exerciții pentru influențarea creativității:

- 1) Ce poți face cu obiectul...? - să indice cât mai multe întrebări
- 2) Ce s-ar întâmpla dacă...? - să exprime cât mai multe consecințe

- 3) Aș vrea să fiu...(animal, plantă, profesie) pentru că...
- 4) Joc pe grupuri: „Mai desenează ceva” – desen colectiv; se formează grupe de copii; se stabilește tema și fiecare copil va desena un element care are legătură cu tema dată, coala de desen va merge la următorul care va face același lucru, iar la sfârșit un copil din grup va explica ce a desenat și va motiva alegerea făcută.
- 5) Joc exercițiu construcții cu forme geometrice sau colaj cu figuri geometrice sau alte materiale, cu sau fără temă dată – cerc, triunghi, pătrat, dreptunghi; - cultivă flexibilitatea, fluiditatea, originalitatea.
- 6) Salata de povești – se realizează o nouă poveste prin amestecarea personajelor și evenimentelor.
- 7) Formularea unor propoziții în care toate cuvintele să înceapă cu același sunet.
- 8) Ce titlu se potrivește și de ce?

Profesia de educatoare, munca cu copiii necesită multă creativitate în găsirea de soluții pentru situații diverse, variante de joc etc.

Problematizarea solicită atenția și interesul copilului pentru probleme și antrenează capacitatea de a anticipa și gândirea divergentă în a găsi soluții.

Strategiile semieuristică utilizate de educatoare în joc și învățare care tot sub formă de joc se desfășoară, împreună cu o atitudine stimulativă, aprobativă, participativă față de copil, potențază disponibilitățile creative.

Bibliografie

- 1) Elena Rafailă, *Educarea creativității la vârsta preșcolară*, Editura Aramis;
- 2) Silvia Breban, Elena Gongea, Georgeta Ruiu, Mihaela Fulga, *Metode interactive de grup*, Editura ARVES;
- 3) Revista Învățământului Preșcolar nr.1-2/ 2008 M.E.C.T.
- 4) Revista Învățământului Preșcolar nr.1-2/2005 M.E.C.
- 5) Educația elevilor hiperactivi și cu deficit de atenție